

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
TERMIZ MUHANDISLIK – TEXNOLOGIYA INSTITUTI**

**RESPUBLIKA JANUBIDA ELEKTR ENERGETIKA SOHASINING
RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
MAVZUSIDAGI XALQARO ILMIY – TEXNIK ANJUMAN**

**МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЭЛЕКТРОЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ
ОТРАСЛИ НА ЮГЕ РЕСПУБЛИКИ**

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND TECHNICAL CONFERENCE
PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF THE ELECTRIC POWER
SECTOR IN THE SOUTH OF THE REPUBLIC**

II

16-17-DEKABR

TERMIZ – 2022

"RESPUBLIKA JANUBIDA ELEKTR ENERGETIKA SOHASINING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI"
XALQARO ILMIY- TEXNIKA ANJUMANI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
TERMIZ MUHANDISLIK-TEKNOLOGIYA INSTITUTI

"RESPUBLIKA JANUBIDA ELEKTR ENERGETIKA SOHASINING RIVOJLANISH
ISTIQBOLLARI"

XALQARO ILMIY-TEXNIK ANJUMAN
MATERIALLAR TO'PLAMI

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО -ТЕХНИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ

"ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЭЛЕКТРОЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ НА ЮГЕ
РЕСПУБЛИКИ"

16-17 - Dekabr 2022 - yil

TERMIZ
2022

Baholash:

9-10 ta to‘g‘ri javob – “a’lo”

7-8 ta to‘g‘ri javob – “yaxshi”

6 ta to‘g‘ri javob – “qoniqarli”

Xulosa

Yuqoridagi materiallar interfaol metodlarni unga tili va adabiyotlarida qo‘llash natijalarini o‘quvchilarning fanga bo‘lgan fikrlarini yozib olishga, o‘zlarining erkin bayon eta olishiga, atrofida gilarining fikrlarini hurmat qilishlariga, o‘zining nuqtayi nazarini himoya qila olishlarini yaxshilashga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Rafiyev A., G‘ulomova N. Ona tili va adabiyot (kasb-hunar kollejlari uchun darslik). T., “Sharq”, 2013.
2. Erkaboyeva N. Q. Adabiyot fanidan savol-javoblar to‘plami. T. “Navro‘z”, 2018.
3. Golish L. V., Fayzullayeva D. M. Pedagogik texnologiyalarni loyihalashtirish va rejalashtirish. T. , “Iqtisodiyot”, 2012.
4. “Umumta’lim fanlari metodikasi” jurnali, 1-, 2-, 3-, 4-sonlar, 2018.
5. “Til va adabiyot ta’limi” jurnali, 1-12 sonlar, 2018.

BO‘LAJAK MUHANDISLARNING KASBIY KOMPETENSIYALARINI AXBOROTLASHGAN TA’LIM MUHITIDA RIVOJLANTIRISH

Mingyasharova Sevara Abdulla qizi

Termiz muhandislik-texnologiya instituti o‘qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada bo‘ljak muhandislarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning axborotlashgan ta’lim muhitidagi tizimli yo‘nalishlariga to‘xtalgan. Har bir o‘sib kelayotgan yosh avlodning buguni zamon talablariga to‘la qonli javob berishlari uchun axborot kommunikatsiyasining o‘rni beqiyosdir. Shuni hisobga olgan holda axbototlashgan ta’lim muhitidagi ayrim jihatlariga alohida e’tibor berilgan. Bo‘ljak muhandislarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish uchun kerakli tavsiya va ko‘rstmalar keltirib o‘tilgan.

Аннотации: В данной статье рассматриваются системные направления развития профессиональных компетенций будущих инженеров в информационно-образовательной среде. Несравненное место информационного общения для того, чтобы каждое подрастающее молодое поколение давало полнокровные ответы на запросы времени. Учитывая это, особое внимание было уделено отдельным аспектам образовательной среды. Даны необходимые рекомендации и указания по развитию профессиональных компетенций будущих инженеров

Abstract: This article focuses on the systematic directions of development of professional competencies of future engineers in the informational educational environment. The place of information communication is incomparable for every growing young generation to give full-blooded answers to the demands of the time. Taking this into account, special attention was paid to certain aspects of the educational environment. Necessary recommendations and instructions for the development of professional competences of future engineers are given

Kalit so‘zlar: Axborotlashgan ta’lim, metodika, pedagogika, kasbiy mahorat, malaka.

Ключевые слова: Информационное образование, методика, педагогика, профессиональное мастерство, квалификация.

Key words: Informed education, methodology, pedagogy, professional skill, qualification.

Yurtimizda zamon talablari asosida ta’lim jarayonini tashkil etish, jumladan, oliy ta’lim tizimida axborot kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish orqali yuqori malakali kadrlar tayyorlashga alohida e’tibor qaratilmoqda. So‘nggi besh yillik islohotlarning natijasida mamlakatimizda Yangi O‘zbekistonni barpo etishning zarur siyosiy-huquqiy, ijtimoiy-iqtisodiy va ilmiy-ma’rifiy asoslari yaratildi. Jahon miqyosidagi murakkab jarayonlarni va mamlakatimiz bosib o‘tgan taraqqiyot natijalarini chuqur tahlil qilgan holda keyingi yillarda “Inson qadri uchun” tamoyili asosida xalqimizning farovonligini yanada oshirish, iqtisodiyot tarmoqlarini

transformatsiya qilish va tadbirkorlikni jadal rivojlantirish, inson huquqlari va manfaatlarini soʻzsiz taʼminlash hamda faol fuqarolik jamiyatini shakllantirishga qaratilgan islohotlarning ustuvor yoʻnalishlarini belgilash maqsadida, keng jamoatchilik muhokamasi natijasida “Harakatlar strategiyasidan — Taraqqiyot strategiyasi sari” tamoyiliga asosan ishlab chiqilgan 2022 — 2026-yillarga moʻljallangan Yangi Oʻzbekistonning taraqqiyot strategiyasi va uni “Inson qadrini ulugʻlash va faol mahalla yili”da amalga oshirishga oid davlat dasturiga muvofiq yettita ustuvor yoʻnalishlarda quyidagi yoʻnalishlar ham asosiy oʻrin egallab turibdi:

-maʼnaviy taraqqiyotni taʼminlash va sohani yangi bosqichga olib chiqish;

-milliy manfaatlardan kelib chiqqan holda umumbashariy muammolarga yondashish; [1,2]

Shulardan kelib chiqqan holda har bir oʻsib kelayotgan yosh avlodni har tomonlama yetuk va salohiyatli shaxs boʻlib yetishishlari uchun nafaqat tarbiyachi ustozlar balki barchamiz maʼsulmiz desak mubolagʻa boʻlmaydi. Biz kutgan natijaga erishish uchun boʻlajak oʻqituvchilar va tarbiyachi ustozlar oʻzlarining bilim, koʻnikma va malakalarini oshirib, mustahkamlab, ularni rivojlantirib, oʻz ustilarida koʻproq shugʻullanishsa maqsadga muvofiq boʻladi.

Yigirma birinchi asr axborot texnologiyalari asri boʻlib, har bir yosh avlod kelajagi va ertangi kuni uchun muhim ahamiyat kasb etmoqda. Axborot kommunikatsiyalarining rivojlanishi butun dunyo boʻylab taraqqiy etib bormoqda. Davr ruhini ifodalab, kun sayin barcha sohalar amaliyotiga jadal kirib borayotgan axborot texnologiyalarini oliy taʼlim jarayoniga ham tatbiq etish dolzarb masalalardan biridir. Butun jahon miqyosidagi axborot tarmogʻi har qanday sohada axborotning hajmi va tezligidan qatʼiy nazar, uni istagan miqdorda qabul qilish uchun taqdim eta oladi. Axborot texnologiyalarining barkamol shaxsni rivojlantirish, uning mustaqil kasb tanlashi va kasbiy jihatdan oʻz-oʻzini shakllantirish, kasbiy mahoratini oʻstirishda tutayotgan oʻrni va taʼsiri ortib borayotganligini inkor etib boʻlmaydi. Kompyuter va axborot texnologiyalaridan foydalanib, taʼlim sohasida, oʻquv faoliyatida va oʻquvchilar ijodiy tafakkurini rivojlantirishda yangi imkoniyatlar yaratiladi. Axborot texnologiyalari taʼlimni amalga oshirish jarayonida hayot bilan uygʻunlashtirishga imkon beradi. Oʻqitishni kelajakdagi kasbiy faoliyat bilan chambarchas bogʻlash imkoniyati paydo boʻladi.

Yillar davomida toʻplangan ilm-fan xazinasini bugungi yosh kelajak avlodga oʻrgatish, ularni dunyodagi ilgʻor va zamonaviy pedagogik texnologiya va axborot tizimlari yordamida jahon standartlariga toʻgʻri keladigan yetuk mutaxassis kadrlar qilib tayyorlash bugungi davrning asosiy vazifalaridan biriga aylandi. Hozirgi kunning muhim talablaridan yana biri, oʻquv jarayonini toʻliq kompyuter tarmoqlaridan foydalangan holda olib borishdir. [3.47]

Taʼlim tizimidagi keng qamrovli tarkibiy islohatlarni respublika pedagoglari ilgʻor pedagogik texnologiyalarni oʻzlashtirish va oʻquv jarayoniga qoʻllash bilan mustahkamlashlari zarur. Buning uchun pedagoglarimizni oʻquv jarayoniga texnologik yondashuvlarini oʻrgatish talab etiladi, bu esa pedagogik texnologiyadan foydalanishdan tashqari uni Oʻzbekiston madaniyati, anʼanalari va tajribasi bilan boyitishga olib keladi.

Boʻlajak muhandislarning kasbiy shakllanishi oliy oʻquv yurti dargohida kasbiy taʼlim olish jarayonida boshlanadi. Texnika oliy oʻquv yurtlarining oʻquv-reja va fanlar boʻyicha dasturlarida boʻlajak muhandislarga shu kasbning sir-asrorlarini oʻrgatish, ilmiy bilimlar berish, muhandislik kasbi haqida maʼlumot berish va koʻnikma hosil qilish nazarda tutiladi. [4. 389-396 b]

Taʼlim jarayonida fanlar boʻyicha amalga oshiriladigan seminar, amaliy va laboratoriya mashgʻulotlari nazariy bilimlarni mustahkamlashga hamda ularni koʻnikmaga aylantirishgagina emas, balki ularni amaliy ish jarayonida qoʻllashga ham imkon beradi. Bunday mashgʻulotlar tanlagan kasbi toʻgʻri ekaniga ishonch hissini uygʻotadi.

Yurtimizda taʼlim tizimini oʻsib kelayotgan yosh avlod taʼlim-tarbiyasining milliy gʻoyalari, talablari asosida tashkil etish, uni jamiyat taraqqiyoti istiqbollari va jahon andozalariga javob bera oladigan darajada boʻlishini taʼminlash bugungi kunning dolzarb masalasidir. Taʼlim-tarbiya tizimini tubdan isloh qilish, uni oʻtmish qoldiqlaridan tozalash va rivojlangan demokratik davlatlar darajasiga koʻtarish, jamiyat ravnaqi uchun yuksak maʼnaviy va axloqiy talablarga javob beruvchi yuqori malakali kadrlar tayyorlash taʼlim tizimi xodimlarining umumiy vazifasidir.

Bo'lajak mutaxassislarda kasbiy kompetensiyani shakllantirish uchun avvalo kuzatuvchanlik xususiyatining rivojlanishiga, e'tibor qaratish lozim. Pedagogik faoliyat va muloqot jarayonida ijtimoiy-perseptiv kompetensiyaga ega bo'lib borish uchun mutaxassis o'zida insonparvarlik, ijtimoiy-refleksiv, bilim hamda ko'nikmalar, ijobiy kasbiy "Men"- siymosi, ba'zi shaxsga xos sifatlar (intellekt, iroda, empatiya, kuzatuvchanlik, mehribonlik, hissiy bag'rikenglik va boshqalar)ni shakllantirishga oid mashg'ulotlar bilan shug'ullinishi maqsadga muvofiqdir.[5.78]

Axborotlashgan ta'lim muhitida bo'lajak muhandislarga kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish uchun avvalombor ularning kompyuter texnologiyalaridan samarali foydalana olishlik darajalarini tekshirib ko'rish va shunga mos tarzda ularga tushunchalar berish lozim. O'tiladigan har bir fanga ko'rgazmali qurollardan foydalanish, elektron doskalar hamda fanga oid qiziqarli materiallardan foydalanish albatta kutilgan natijaga erishishga yordam beradi. Shaxsning ma'lum sifatleri amaldagi tarbiyaviy ishlar majmui orqali hosil qilinadi. Bu ishlar yaqqol ko'rinishdagi ko'p yoqlik bo'lishi, bir vaqtning o'zida aqliy, jismoniy, xulqiy, estetik va mehnat tarbiyasini uzviyligi asosida olib borishi zarur. Har yoqlama yaxlit tarbiyaviy yondashuv tarbiyachining tizimli munosabatini va boshqaruvini taqozo qiladi. Boshqaruv tarbiya jarayonida ishtirok etuvchi tashqi va ichki omillarni va ularning o'zaro ta'sirini inobatga olingandagina muvaffaqiyatli bo'lishi mumkin. Bo'lajak muhandislarni yetuk mutaxassis bo'lib yetishishlari uchun tarbiyachi pedagogning ham bilim, ko'nikma va malakalari muhim ahamiyat kasb etadi. Shaxsning ma'lum sifatleri amaldagi tarbiyaviy ishlar majmui orqali hosil qilinadi. Bu ishlar yaqqol ko'rinishdagi ko'p yoqlik bo'lishi, bir vaqtning o'zida aqliy, jismoniy, xulqiy, estetik va mehnat tarbiyasini uzviyligi asosida olib borishi zarur. Har yoqlama yaxlit tarbiyaviy yondashuv tarbiyachining tizimli munosabatini va boshqaruvini taqozo qiladi. Boshqaruv tarbiya jarayonida ishtirok etuvchi tashqi va ichki omillarni va ularning o'zaro ta'sirini inobatga olingandagina muvaffaqiyatli bo'lishi mumkin. Pedagogik mahoratni egallashda kasbga oid nazariy va amaliy bilimlarni egallash pedagogik jamoa bilan doimiy muloqotda bo'lish ijobiy natijalar beradi. Albatta bunday muhitda o'zaro fikr almashish, shaxsiy mulohazalarni boshqalar tomonidan bildirilayotgan fikrlar bilan taqqoslab, ularni to'g'ri va haqqoniyligiga ishonch hosil qilib, o'ziga bo'lgan ishinchni yanada orttirib, mavjud bilimlarni boyitish, xato va kamchiliklarni to'g'irlash va sayoz bilimlar ustida ko'proq shug'ullanish imkoniyatini yaratib beradi. Buyuk nemis pedagogi Adolf Disterverg pedagogning doimiy ravishda fanlarni mutolaa qilish bilan shug'ullanishi haqida quyidagicha fikrni aytgan. "O'qituvchi muntazam ravishda fan bilan shug'ullanmogi lozim. Aks holda u qurigan daraxt va toshga o'xshab qoladi. Qurigan daraxt va tosh meva bera olmaganidek, kelajakda bunday o'qituvchilardan hech qanday natija kutib bo'lmaydi"[6.157]

Jahondagi axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanish indeksi bo'yicha yetakchilik qilib kelayotgan davlatlarning pedagogik tajribalariga asosan, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini ta'lim jarayoniga keng tatbiq etish hamda ta'limning sifat darajasini yangi bosqichga ko'tarishda bo'lajak muhandislarni kasbiy faoliyatga tayyorlash muhim o'rin tutadi. Shu nuqtai nazardan, oliy ta'lim muassasalarida muhandislik ta'lim yo'nalishi talabalarini xalqaro standartlar darajasidagi mutaxassislik faoliyatiga tayyorlashda elektron ta'lim resurslaridan samarali foydalanish orqali mehnat bozori talablariga muvofiq pedagogik kasbiy kompetensiyasini shakllantirish zaruratini taqozo qiladi

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi "2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida" gi PF-60 sonli farmoni.
2. SH.M.Mirziyoev. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag'ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo'shma majlisidagi nutq / SH.M.Mirziyoev. -Toshkent: "O'zbekiston", 2016
3. Qo'ysinov O.A. Kompetentli yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy-pedagogik ijodkorligini rivojlantirish texnologiyalari: Pedagogika fanlari bo'yicha doktorlik (DSc) diss. – Toshkent, 2019. – 47

4. Shomirzayev M. K. Combined In Technology Courses Use Of Technologies //The American Journal of Social Science and Education Innovations. – 2021. – T. 3. – №. 05. – P. 389-396. b.
5. Qodirov B.E. Elektpon axbopot ta'lim muhitida o'quvchilarning hunarmandchilikka oid tayanch kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi: Diss. ... p.f.f.d. (PhD) – Termiz: 2021. – 142 b.
6. Begimqulov U.SH. Pedagogik ta'limda zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy etishning ilmiy nazariy asoslari. — T:Fan 2007y, - 157 b.

**АВТОМАТИЗИРОВАННАЯ СИСТЕМА ПОДГОТОВКИ И СОСТАВЛЕНИЯ
ОТЧЕТОВ К ЛАБОРАТОРНЫМ РАБОТАМ ПО КУРСУ «ОСНОВЫ
ЭЛЕКТРОПРИВОДА»**

*Mirxaydarov Mirobid Mirsobitdinovich doцент TTU,
Jixoz2011@yandex.ru*

Bobur Ubaydullaev магистр TTU, Farrux Saloxitdinov магистр TTU

Аннотация: Сегодняшний переход в системе образования на новые стандарты требует переструктурировать и систему обеспечения качества подготовки специалистов, которая включает и процессы, и результаты качества образования. Поэтому проблема качества образования в вузе актуальна на сегодняшний день. При повышении качества образования в вузе значительную роль играет рациональное использование аудиторного времени осуществляемое за счет внедрения программных средств автоматизации к проведению практических и лабораторных занятий.

Ключевые слова: проблема качества образования в вузе, автоматизация, аудиторное время.

На сегодняшний день все большее количество аудиторного времени отводится на проведение практических и лабораторных занятий что влечет за собой увеличение количества практических занятий и лабораторных работ. В лабораторных занятиях учебное время студента тратится на подготовку к лабораторным работам, проведению лабораторных работ и составлению отчета по проделанной лабораторной работе которая занимает значительную часть времени.

В связи с этим нами разработана автоматизированная система подготовки и составления отчетов к лабораторным работам по курсу «Основы электропривода» позволяющая значительно сокращать время подготовки отчетов. В результате применения которого появляется возможность качественного и количественного проведения лабораторных работ за отведенное время. Данная работа относится к электронным лабораторным работам предусматривающее дальнейшее развитие возможностей. [5]

Ниже рассмотрим функционирование программы на примере одной лабораторной работы:

1. Для начала работы запускаем программу, для этого необходимо открыть папку «LabRab» и двойным щелчком выбрать ярлык LabRab.exe.
2. Перед Вами появится главное окно программы:

